

100 ha plus-telers gaan voor maximaal bieten in rotatie

Biet blijft hoeksteen voor grote teler

Ondanks dalende prijzen blijven suikerbieten een aantrekkelijk gewas voor grote bietentelers. Argumenten als zekerheid van opbrengst en de geringe hoeveelheid werk tellen zwaar om toch voor deze teelt te kiezen. Akker vroeg drie bedrijven met meer dan 100 hectare bieten naar hun kijk op de toekomst van het gewas.

Vincent Coolbergen, directeur van de Wilhelminapolder, klei 'Een vijfde bieten in het bouwplan is de max'

Net als de meeste akkerbouwbedrijven breidt Koninklijke Maatschap de Wilhelminapolder het komende jaar haar bietenareaal maximaal uit. Door de extra toewijzing en de aankoop van ledenleveringsbewijzen (LLB's), opgeteld goed voor ruim 30 procent, komt er aankomend jaar in één klap 64 hectare bij. Dat brengt het areaal suikerbieten voor 2017 op 275 hectare. Op het totaal van

1.400 hectare komt dat neer op een rotatie van 1 op 5. Directeur Vincent Coolbergen vindt dat daarmee de grens bereikt is. „Een vijfde bieten is wat mij betreft de max. De ervaring leert dat je met een ruimer bouwplan gemakkelijker aan je suiker en je opbrengst komt. Een perceel waarop langere tijd geen bieten hebben gestaan, valt altijd in positieve zin op. Met 1 op 5 bieten is het verdienmodel

nog steeds in orde. Ga je intensiever, dan daalt niet alleen de opbrengst, maar pleeg je ook een te grote aanslag op de bodem. Dat werkt negatief door in andere gewassen.”

'Gebrek aan concurrentie'

Hoewel de teelt financieel minder aantrekkelijker wordt, behouden suikerbieten volgens Coolbergen een belangrijke plek op het

Copyright foto

bedrijf. „Ten eerste past de teelt goed op een groot akkerbouwbedrijf. In vergelijking met andere gewassen is de hoeveelheid arbeid per hectare klein. Daarnaast levert de teelt substantieel meer op dan granen. Dat is een voorwaarde. We hebben de afgelopen jaren mooie prijzen gehad voor de bieten en hebben misschien wat boven onze stand geleefd. Nu moeten we een stap terug doen. Laten we hopen dat we de bieten nooit voor 32,50 euro per ton hoeven af te rekenen, maar het is wel een minimumprijs waarvoor we kunnen telen.”

Coolbergen is positief over de toekomst. „De vooruitzichten voor de suikermarkt zijn goed en de bietensector in Nederland is sterk. Tegelijkertijd vind ik wel dat we moeten oppassen. We hebben uitstekende rassen en efficiënte fabrieken, maar voor de langere termijn zou ik best wat meer concurrentie willen zien. Een paar veredelaars domineren de rassenlijst en de bieten kunnen we maar aan één partij afleveren. Begrijp me goed, het is geen kritiek op de gevestigde bedrijven, want die doen het prima. Maar ik vind wel dat we ons daarvan bewust moeten zijn. We mogen niet in slaap sukkelen.”

Bieten leveren aan een andere partij is uiteraard geen optie. Wel overweegt de Wilhelminapolder een deel van het bietenzaad buiten de lijst van de fabriek om te bestellen.

Bodemmaatregelen

Qua teeltmaatregelen heeft Coolbergen geen grote veranderingen in petto. „We proberen vooral zo goed mogelijk op onze grond te passen. Dat betekent maximaal groenbemesters telen, organische mest en champost aanvoeren, stro verhakselen, een combine op rupsen en minimaal met de wagens in het land. Het effect daarvan kun je niet in euro's uitdrukken, maar ik ben ervan overtuigd dat we daarvan de vruchten plukken.” Ook investeringen in capaciteit, om meer werk op het juiste moment te kunnen doen, horen daar volgens hem bij. Verdere stijging van de bietenopbrengst zal volgens Coolbergen vooral vanuit nieuwe rassen moeten komen. De gemiddelde suikeropbrengst op de Wilhelminapolder lag de afgelopen jaren tussen de 14 en 15 ton per hectare. „Dat zijn opbrengsten waar we tevreden mee zijn. Er zijn percelen waar we 100 ton bieten vanaf halen, maar je houdt

ook altijd percelen die minder goed meekomen. Als we de komende jaren gemiddeld genomen rond de 15 ton scoren, doen we het goed, denk ik.”

Een onzekere factor is de verwachting dat extremer weer vaker zal optreden. De Wilhelminapolder levert haar toewijzing dit jaar maar net vol. „Je hebt niet alles in de hand. De opkomst was niet super, we hebben veel regen gehad in juni, gevolgd door een lange periode met droogte. Het suikerpercentage is prima, maar de tonnen pakken lager uit dan gemiddeld. Er blijft dit jaar geen gram over.”

Peter Pennings, Baexem (LB), zand, zavel en rivierklei

‘2016 is voor ons een jaar om snel te vergeten’

Het jaar 2016 is voor de familie Pennings een tijdje om snel te vergeten. De extreme buien van het afgelopen voorjaar hebben veel schade veroorzaakt in hun gewassen. Ook in de suikerbieten. „Veertig procent van ons areaal is compleet verzopen. Daar rooien we met een beetje geluk nog 25 ton bieten per hectare met soms maar 14 of 15 procent suiker”, zegt Peter Pennings. Samen met zijn broer en zijn vader teelt hij 130 hectare suikerbieten, verdeeld over drie locaties in Limburg. De beste percelen laten ze het langst doorgroeien. Daar kan de opbrengst nog op 80 ton uitkomen, maar vast staat dat ze hun toewijzing voor 2016 bij lange na niet zullen volleveren. „We zaaien altijd behoorlijk ruim, maar dit jaar komen we zeker 1.000 ton

tekort.” Effect op de opbouw van hun leveringsrechten heeft dat niet. Cosun heeft aangekondigd dat telers die getroffen zijn door de wateroverlast niet zullen worden gekort, mits zij voor hun eigen meerjarig gemiddelde voldoende hectares hebben uitgezaaid.

Intensief telen

Komend groeiseizoen breidt de familie Pennings uit naar ongeveer 150 hectare bieten. Dat brengt de rotatie op de meeste percelen op 1 op 4, maar op sommige percelen gaat die naar 1 op 3. „Op zware grond, waar nog niet vaak bieten hebben gestaan, kun je dat een poosje doen”, zegt Pennings. „Maar je kunt niet 1 op 3 blijven telen. Dan houd je jezelf voor de gek. Als je de teelt van 1 op 5 aardappelen vergelijkt met 1 op 3, zit daar 10 tot 20 ton opbrengst per hectare tussen. Hoeveel dat in bieten is, zou ik niet kunnen zeggen, maar je laat onherroepelijk opbrengst liggen.”

Qua bodemziekten nemen ze geen enkel risico. Ze zaaien uitsluitend rassen met een resistentie tegen zowel rhizoctonia als bietencystenaaltje. „Wij durven niet meer anders. Het is voor ons een verzekeringspremie.” Toch hebben ze geen moment getwijfeld of ze de bietenteelt zouden uitbreiden. De teeltkosten en de hoeveelheid werk per hectare zijn relatief laag en dat telt zwaar op het grote akkerbouwbedrijf. „Bieten telen is relatief eenvoudig. Je hebt een pak zaad, waar je in een kwartier tijd een hectare mee vol zaait. En in de herfst bel je de loonwerker: leg ze me er

even uit. Vergelijk dat eens met alle handelingen die je moet doen in aardappelen.”

Op de hoger gelegen zandgrond moeten ze de bieten overigens wel beregenen, voor een goede opbrengst. Zelfs dit jaar. „Je voorkomt ermee dat de planten zich moeten herstellen, want dat kost suiker.” Gemiddeld genomen beregenen ze de bieten twee of drie keer met een gift van 25 tot 30 millimeter. Voor de kosten daarvan rekent Pennings zo'n 200 euro per hectare per keer.

Stroopfabriek

Behalve bieten die via CSV Covas naar Suiker Unie gaan, teelt de familie 800 ton suikerbieten voor de stroopfabriek in Schinnen (LB). Daar worden ze in de vorm van bietensap toegevoegd bij het koken van appels en peren. Een activiteit met een lange geschiedenis, ook voor de familie Pennings. „Mijn voorvaderen teelden hier al stroopbieten voordat er in Nederland een suikerfabriek stond. We zijn dat altijd blijven doen.” Hoe interessant de teelt voor de stroop blijft, is afwachten. Het was altijd een aantrekkelijke bestemming voor surplusbieten. Ook mag het suikergehalte van de geleverde bieten wat lager zijn zonder dat dat invloed heeft op de uitbetaling, zo'n 15 à 16 procent. Dat geeft wat manoeuvreerruimte en daarom past het goed. Wel moeten de bieten van de lichte grond komen, zodat ze gemakkelijk zijn schoon te maken. De familie Pennings slaat de bieten eerst thuis op en brengt ze gedurende de campagne met trekkers en kippers naar de fabriek. ►

Copyright foto

Bart Michel, Dedemsvaart (OV), zand- en dalgrond 'LLB's op de groei gekocht'

Medio november zit het gros van de 120 hectare bieten nog in de grond bij maatschap Michel in Dedemsvaart. De opbrengsten van de eerste leveringen zijn prima en ook de rest van de percelen staan er goed voor. „Zolang er geen strenge vorst of grote hoeveelheden neerslag voorspeld worden, laten we ze nog mooi even staan. We doen altijd volop mee in de late levering omdat onze grond zich daarvoor leent en het met de arbeid goed uitkomt”, zegt Bart Michel, die behalve suikerbieten zetmeelaardappelen, graszaad en granen teelt.

Hoewel suikerbieten nu al een kwart van het bouwplan uitmaken, heeft hij de volle mep uitbreiding in LLB's genomen. In theorie kan hij in 2017 30 hectare extra bieten telen. Dat zou echter betekenen dat hij in een 1 op 3-situatie terecht komt. „Op de langere termijn zie ik dat niet zitten. Daar willen we niet naar toe, althans niet over ons hele bedrijf. Ik maak volgend jaar per perceel een afweging en bekijk het vooral in samenhang met de aardappelteelt. Waar we 1 op 2 aardappelen telen, past 1 op 4 goed. Maar soms gaan we met de aardappelen wat ruimer zitten. In zo'n geval komt het beter uit om zowel 1 op 3 aardappelen als 1 op 3 bieten te telen. Maar ik schat in dat we niet meer dan 15 hectare zullen uitbreiden in het komende jaar.”

Toch is Michel niet van plan een deel van de LLB's te koop te zetten. „Onze insteek is om ze zelf te gebruiken, wellicht na verdere opbrengstverhoging of het verwerven van grond. Ik koop ze liever nu dan straks. Zolang we aan de jaarlijkse leveringsplicht van 85 procent voldoen, kunnen wij ons tijdelijk veroorloven om ze niet helemaal vol te leveren.”

Meer compost

Wat een vernauwing van de rotatie naar 1 op 3 doet met de opbrengst, vindt hij lastig te zeggen. In het verleden hebben ze lange tijd 1 op 3 bieten geteeld en dat ging prima. „Tot op de dag van vandaag hebben we weinig problemen met bodemgebonden ziekten. Op enkele percelen telen we rhizoctoniare-sistente rassen. Ook zijn er percelen bij waar ik vanwege aaltjes Vydate zou toepassen, als die mogelijkheid er weer komt. Vooral in de beginfase van de teelt kan dat middel de bieten net even beter op gang helpen. Maar in de regel doen bieten het hier gewoon goed. We rooien gemiddeld 14 ton suiker per hectare. Dat willen we natuurlijk wel graag zo houden en als het kan uiteraard verder verbeteren.”

De grootste veranderingen die hij de afgelopen jaren in de teelt heeft doorgevoerd, zijn

spuiten tegen bladziekten en een regelmatige compostgift. „Een goede schimmelbestrijding heeft een behoorlijke invloed op je opbrengsten. Daar ben ik scherp op. Ook rijden we sinds een paar jaar voorafgaand aan de teelt ongeveer 15 ton GFT-compost per hectare uit. Je merkt dat bieten daar dankbaar voor zijn en ik verwacht dat het meehelpt bij het in de hand houden van bodemziekten.”

Gelijk aan zetmeelaardappelen

Michel noemt bieten een mooie teelt, die goed in het bouwplan past. De lage arbeidsbehoefte en de lage kosten spelen daarbij een belangrijke rol. „In het groeiseizoen heb je er nauwelijks werk van. Behalve het spuitwerk schoffelen we soms nog een keer. En als het nodig is, huren we voor het schietters plukken wat losse krachten in. Maar de totale teeltkosten vallen mee.”

Ook het saldo blijft ondanks de verwachte prijsdaling aantrekkelijk, afgezet tegen de alternatieven die ze hebben. „Het aandeel zetmeelaardappelen is al maximaal. Verder moet het gewas concurreren tegen granen. In ons geval zomergranen. Dan ben je snel klaar met rekenen. Bovendien is suikerbieten een vrij zekere teelt. Het gewas kan tegen een stootje.” ■